

**ศึกษานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น:
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี***
**A Study of the Community Production Innovation through
the Local Wisdom: A Case Study of Seu Ban Tha Chaleab
Community Enterprise in Chanthaburi Province**

พระครูสุจิตตจิตตวัฒน์, ธวัชชัย สมอเนื้อ และวราษา ขุนสนธิ

Phakhru Suchitkittiwat, Thawatchai Samornuea and Worasa Khunsonti

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: suky505@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดจันทบุรี 2) สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดจันทบุรี 3) วิเคราะห์อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์กลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดจันทบุรี ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้สัมภาษณ์สำคัญ จำนวน 31 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ด้วยสถิติ LIST Model

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดจันทบุรี พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน นำพุทธวิธีการบริหารมาใช้ในการบริหารกลุ่มอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาเครื่องหมายการค้าของกลุ่ม และจดลิขสิทธิ์ชื่อ “เสื่อจันทร์” หรือ Chanhtaboon mat

*ได้รับบทความ: 15 ตุลาคม 2563; แก้ไขบทความ: 22 ธันวาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 30 ธันวาคม 2563

Received: October 15, 2020; Revised: December 22, 2020; Accepted: December 30, 2020

2. สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธจากภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ได้ร่วมกับภาคีเครือข่าย (กลุ่มผู้ประกอบการอัญมณี) สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นใหม่ เป็นการเพิ่มมูลค่าจากการนำผลิตภัณฑ์เดิมดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่

3. อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการสร้างมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) ต้นกบบ้านท่าแฉลบมีความเหนียวนุ่ม มั่นวาว ทนทาน และผลิตภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) “ลายเชิงกระได” เป็นลายเสื่อที่ได้รับการจดสิทธิบัตร 3) นำหลักสัมมาอาชีวะและสัปปุริสธรรม 7 ประการ มาบริหารชีวิตประจำวันได้เหมาะสม ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการจ้างงานเกิดการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์; ภูมิปัญญาท้องถิ่น; นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธ

Abstract

This research aims to: 1) Study the community product development process based on the local wisdom of the Ban Tha Chalab Mat group. Community enterprises Chanthaburi, 2) Create the innovative products of the Buddhist community based on the local wisdom of the Ban Tha Chalab Mat group Community enterprises Chanthaburi, 3) Analyze the identity of community products to create added value for Ban Tha Chalab Mat products. Community enterprises Chanthaburi, with the participation of researchers in the product development process. This research Researchers analyzed qualitative data from in-depth interviews with 31 key interviewees and 10 group discussions using LIST Model statistics.

The research results were found that:

1. Participation of members, in the process of developing community products based on local wisdom Ban Tha Chalab Mat Group Community enterprises Chanthaburi province found that members were involved in the product development process, the duties are divided according to the aptitude of each person and applied the Buddhist method of administration in the appropriate management of the group. Group trademarks are developed and copyright the name Mat Chan or Chanthaboon Mat.

2. To create innovative products for Buddhist communities from local wisdom, it was found that they were found in cooperation with network partners. (Jewelry

entrepreneurs) to create a new product.

3. Community product identity and value-added creation of community enterprises Ban Tha Chalab Mat Group Chanthaburi province found that, 1) Ban Tha Chalab reeds are tough, soft, glossy, durable and environmentally friendly products, 2) Choeng Kadai is a patented mat pattern, 3) Adopt 7 principles of life and pinpurisatham to manage daily life properly make the community earn income from employment and create sustainable income distribution in the community.

Keywords: Process of Product Development; Local Wisdom; Buddhist Community Product Innovation, Identity

1. บทนำ

วิสาหกิจชุมชนคือรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจของชาติ เนื่องจากภาครัฐได้สร้างนโยบายเพื่อให้เกิดทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจเน้นการส่งเสริมและพัฒนา เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ การส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แข็งแกร่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งของภาครัฐในการขับเคลื่อน เพื่อที่ชุมชนสามารถแข่งขันกับตลาดภายในและภายนอกประเทศได้ รัฐบาลจึงได้ให้งบประมาณเพื่อโครงการต่างๆ สำหรับการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน มุ่งเน้นความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองในด้านการดำเนินธุรกิจ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดสภาพคล่องทางเงินทุนทางด้านตลาดส่งออกภายนอกชุมชน ด้านเทคโนโลยีในการผลิต ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์หรือผลงานการสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และตลาดส่งออก (Phongpis, 2018)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี อยู่ใน

เขตพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำจันทบุรี มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ที่บ้านเขาน้อยท่าแฉลบนี้จะมีต้น “กกจันทบุรี” ซึ่งขึ้นอยู่ในพื้นที่น้ำกร่อย มีลักษณะเฉพาะที่พิเศษ คือ มีคุณสมบัติแข็งแรง ทนทาน ผิวมัน มีความเหนียว สามารถจัก (ผ่า) ออกเป็นเส้นขนาดเล็กได้ ในอดีตจะพบต้นกกจันทบุรีขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากตามคันนาในพื้นที่บ้านเขาน้อยท่าแฉลบ เดิมชาวบ้านนิยมผ่าเป็นเส้นใช้มัดบุตอมาจึงมีการนำมาทอเป็นเสื่อกก และคนในชุมชนได้มีการนำต้นกกมาทอเป็นเสื่อลายไทยยกดอก ซึ่งมีการสืบทอดมาจากการทอผ้าไหมของจันทบุรี และได้รับการพัฒนาต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น จนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย และเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงเป็นของดีประจำจังหวัด (Ban Tha Chalab community enterprise Chanthaburi Province, 2018)

นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าผู้สืบทอดภูมิปัญญาการทอเสื่อไว้ เป็นกลุ่มคนที่อยู่ในวัยกลางคนถึงผู้สูงอายุเท่านั้น ซึ่งมีประชากรรวม 1,490 คน มีจำนวน 669 ครัวเรือน มีผู้ประกอบการอาชีพทอ

เสื่อกก จำนวน 20 ครั้วเรือน คิดเป็นรายได้ต่อครัวเรือน จำนวน 30,000 บาท ต่อปี (Bang Kacha Municipality Office, 2018) แต่ได้พบปัญหาเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนข้างต้นหลายประการ อาทิ

1. กลุ่มเสื่อกในจังหวัดจันทบุรีไม่ได้มีเพียงกลุ่มเดียว แต่มีการผลิตและจำหน่ายในช่องทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

2. ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดปัญหาในการตราราคาจำหน่ายในกลุ่มผู้ประกอบการกันเอง

3. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ยังมีรูปแบบเดิมๆ หรือซ้ำซาก ไม่สามารถพัฒนาให้น่าออกสู่ตลาดภายนอกประเทศได้เท่าที่ควร ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการสั่งทำตามรูปแบบของผู้จำหน่ายทั้งในและนอกประเทศ

4. ปัญหาในด้านวัตถุดิบ พบว่า วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีการปลูกน้อยลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการผลิต

5. ปัญหาฝีมือแรงงาน พบว่า คนสืบทอดในการผลิตผลิตภัณฑ์ดังกล่าวน้อยลงสืบเนื่องจากอาชีพการทอเสื่อกเป็นอาชีพที่ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพบุรุษจากรุ่นลูกสู่รุ่นหลาน รวมทั้งกรรมวิธีการผลิตหรือกระบวนการผลิตมีขั้นตอนที่ประณีต พิถีพิถัน ใช้แรงงานคนและฝีมือในด้านหัตถกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาของแต่ละคน แต่รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ส่งผลให้ไม่เกิดการคิดค้นหรือประยุกต์รูปแบบการทอเสื่อกมาใช้กับผลิตภัณฑ์หรือวัสดุ วัตถุดิบชนิดอื่น ทำให้คนรุ่นหลังไม่ยึดอาชีพการทอเสื่อก เป็นอาชีพ

ในการเลี้ยงชีพ หันไปประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้มากกว่าและไม่ลำบากอันเป็นปัจจัยหนึ่งในอนาคต จะทำให้อาชีพการทำเสื่อกกสูญหาย

จากปัญหาดังที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและปัญหาของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปทางการเกษตร ประเภทเสื่อกก จึงมีความต้องการที่จะร่วมกันวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์การถอดบทเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจจังหวัดจันทบุรี โดยเลือกกรณีศึกษา “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อกบ้านท่าฉลอม จังหวัดจันทบุรี” เป็นต้นแบบในการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ ที่วางไว้โดยมีความคิดริเริ่มที่จะทำให้เกิดนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ชุมชนใหม่ๆ ของคนในชุมชนหาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์นำวัตถุดิบจากต้นกกที่แปรรูป เช่น เสื่อกกมาประยุกต์ใช้กับวัตถุดิบชนิดอื่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดรูปแบบใหม่ๆ ส่งผลให้เกิดการผลิตนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธจากภูมิปัญญาท้องถิ่นจากอัตลักษณ์ของชุมชนที่เข้ากับวัฒนธรรมของสังคมในยุคปัจจุบัน เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผู้ผลิตและสมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ควบคู่ไปกับคุณธรรมหรือคตินิยมของคนในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการทำเสื่อกกของคนในชุมชน อีกทั้งการมีส่วนร่วมเชิงเครือข่าย ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดและประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี

2. เพื่อสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี

3. เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการสร้างมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) โดยวิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนการวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใช้กระบวนการวิจัยบูรณาการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ มีวิธีการศึกษาใน 4 ลักษณะ ได้แก่

1.1 การศึกษาในเชิงเอกสารเพื่อค้นหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

1.2 การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1.3 การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม การสนทนากลุ่ม (Focus group) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมแนวทางการพัฒนา การติดตามและประเมินผลการวิจัย การจัดเวทีสัมมนาในการคืนข้อมูลงานวิจัย ร่วมกับชุมชน คณะอาจารย์ นักวิจัย คณะสงฆ์ เครือข่ายการวิจัยและตัวแทนองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการวิจัย

1.4 การประชุมสัมมนาในเชิงวิชาการเพื่อเป็นการสนับสนุนให้ชุมชน นักวิชาการ บุคลากรการวิจัยได้เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาพัฒนากิจกรรม

2. พื้นที่การวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 พื้นที่การวิจัย การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การศึกษาวิจัย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จำนวน 2 ชุมชน คือ ชุมชนย่อยที่ 4 และชุมชนย่อยที่ 5 หมู่ 9 ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้มีการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 31 รูป/คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิจัยของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ (Interview) จากบุคคลที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย จำนวน 31 รูป/คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากพระสงฆ์ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ และ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่น จำนวน 10 รูป/คนและยัง มีการปฏิบัติการ (Action research) โดยการลงพื้นที่เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมโดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการพัฒนาเชิงปฏิบัติการ เช่น การลงพื้นที่ชุมชนและจัด ประชุมกลุ่มเพื่อระดมความคิดหาข้อสรุปและ แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การอบรมเชิงปฏิบัติการและ ศึกษาดูงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัย ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยโดยมี วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ แกนนำชุมชนและบุคคล ที่เกี่ยวข้อง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงนำข้อมูลที่ได้

ไปเรียบเรียงประมวลผลเพื่อนำไปสรุปผลและเขียน รายงานการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ LIST Model (Phra Suteerattanabundit, 2018 : 3-6) มาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญ จำแนกเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของ การวิจัย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) ดังนี้

5.1 Learning (L) การเรียนรู้จาก ประวัติและความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม เสือบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี แนวคิดด้าน นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและองค์ ความรู้เดิม หลักธรรมที่ใช้สำหรับกระบวนการ พัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.2 Innovation (I) ผลงานการ สร้างสรรค์หรือนวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ทำให้เกิดอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธ

5.3 Sustainability (S) เกิด กระบวนการพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชน ด้านวิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ด้านสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งด้านคุณธรรม และหลักธรรม

5.4 Transformation (T) การพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ของสมาชิก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสือบ้านท่าแฉลบ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญ จำแนกเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบจังหวัดจันทบุรีทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกขั้นตอน

1.1 กระบวนการค้นหาต้นกกและการจักกพบ ว่า ต้นกก ที่ได้จากนกของชาวบ้านที่มีการเพาะปลูกในหมู่บ้านท่าแฉลบ หมู่ 9 ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 35 ไร่ ลดน้อยลงจากแต่ก่อนมาก เนื่องจากชาวบ้านบางส่วนได้หันไปทำการประมงแทนมากกว่าจะทำนา กก เพราะที่ต้นกกนั้นเมื่อปลูกแล้วต้องมีการดูแลรักษาอย่างดี ปัจจัยที่สำคัญคือ น้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก ถ้าขาดน้ำจะทำให้ต้นกกล้มตาย โดยเฉพาะในหน้าแล้งต้นกกจะมีไม่เพียงพอต่อการนำมาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบจึงมีความจำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากพื้นที่อื่นในจังหวัดจันทบุรีและนอกจังหวัดจันทบุรี

1.2 กระบวนการย้อมสีกก พบว่า การย้อมสีกกนั้นได้ย้อมสีต้นกกจากธรรมชาติ (ครั่ง) และสีเคมีที่มีการรับรองว่าไม่เป็นภัยหรืออันตราย

ต่อผู้ซื้อและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์มาใช้ เนื่องจากผู้จำหน่ายสีได้มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศ มีใบรับรองคุณภาพสีที่นำมาจำหน่ายให้ผู้เยี่ยมชมโดยทั่วไป เช่น สีตราม้า

1.3 กระบวนการทอเสื่อกก ยังใช้วิธีการแบบดั้งเดิมและใช้อุปกรณ์ในการทอหลากหลายชนิด ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ

1.4 กระบวนการออกแบบลวดลายเสื่อกกและการออกแบบผลิตภัณฑ์

1.5 กระบวนการออกแบบเครื่องหมายการค้าและทำนามบัตรใหม่ โดย ประธานวิสาหกิจชุมชนฯได้ร่วมกับผู้วิจัยและนักออกแบบในการพัฒนาเครื่องหมายการค้าแบบใหม่ จากเดิมชื่อว่า “เสื่อบ้านท่าแฉลบ” เป็น “เสื่อจันทร์” หรือ “CHAN-THABOON MAT” นั้น เนื่องจากว่าสินค้าสิ่งทอทางการเกษตร หรือ เสื่อจันทบูร มีความสอดคล้องกับการเป็นสินค้า GI (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์) ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ประเภท เสื่อกกและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก และนำไปจดลิขสิทธิ์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายการค้าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรีต่อไป

2. ผลการศึกษานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีการนำหลักพุทธวิธีบริหารมาใช้ในการบริหารจัดการชุมชน (Phra Dharmakosajarn (Prayoon Dhammajitto), 2006 : 3-4) มาปรับใช้ในการ

ทำงานและสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นมาใหม่ดัดแปลงผลิตภัณฑ์จากของเดิมที่มีอยู่ให้เกิดความทันสมัยสวยงามตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน เกิดความหลากหลายและตรงกับกลุ่มตลาดเป้าหมายมากขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ร่วมกับภาคีเครือข่าย (กลุ่มผู้ประกอบการอัญมณีจังหวัดจันทบุรี) “ร้านครามจิวเวลรี่” สร้างผลิตภัณฑ์เครื่องประดับที่มีการนำเปลือกที่ได้จากการย้อมสีธรรมชาติมาทอเป็นสายประจําของกลุ่ม ชื่อว่า “ลายเชิงกะไค” เป็นผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าสูงขึ้นและตรงกับกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม ซึ่งนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตขึ้นมาใหม่ จะก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อลูกค้าและกลุ่มภาคีเครือข่ายสามารถนำไปต่อยอดการขายได้

3. ผลการศึกษาอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการสร้างมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบจังหวัดจันทบุรี พบว่า

3.1 ต้นกกที่ปลูกในพื้นที่บ้านท่าแฉลบ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เนื่องจากมีความเหนียวแน่นและทนทาน ไม่หยาบ มากกว่าการปลูกในพื้นที่อื่น

3.2 ลวดลายเสื่อ “ลายเชิงกะไค” เกิดจากการคิดค้นครั้งแรกของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จึงมีการนำไปจดสิทธิบัตรการออกแบบลวดลายเสื่อ

3.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบจังหวัดจันทบุรีนั้น เป็นผู้ที่มีความเพียรในการประกอบอาชีพของตนในการทำเสื่อ รู้จักนำหลักธรรมมาปรับใช้ในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันของตนเอง ในด้านสัมมาอาชีวะและ

สัปปุริสธรรม 7 ประการทำให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตขึ้นด้วยสมาชิกของชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดรายได้จากการจ้างงาน และมีการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของชุมชนและการจัดตั้งกลุ่มอย่างยั่งยืน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องศึกษานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี ทำให้สามารถสร้างผลงานการสร้างสรรค์หรือนวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำให้เกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จากกระบวนการพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนด้านวิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาจากภูมิปัญญาเดิม เพื่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการตามแนวพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ทองแก้ว, พิชัย สดภิบาล และอุดมศักดิ์ สาริบุตร (Thongkaew, Sodpiban and Saribut, 2015 : 133-147) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน พร้อมกับการศึกษาข้อมูลการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา ข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจ สังเกต ลงพื้นที่ในแต่ละชุมชน การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม และผลิตภัณฑ์ที่มีในปัจจุบัน รวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำการศึกษาใน 8 อำเภอ ผลการศึกษาได้ผลิตภัณฑ์ 5 กลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์หมวกก๊วยเล้ง ผลิตภัณฑ์เสื้อกก และผลิตภัณฑ์เขาสัตว์แกะสลัก ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ประจำถิ่น เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม และปัจจุบันยังคงมีการผลิตและจำหน่ายอยู่ ผลการศึกษาจากกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 98 ตัวอย่าง พบว่า กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.71) ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ต้องประยุกต์และพัฒนาเอาวิธีการผลิตของชุมชน โดยยึดแนวทางดั้งเดิมผลิตภัณฑ์ต้องมีวัสดุภายในชุมชนและมีความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มผู้บริโภค ในขั้นตอนผลการประยุกต์และพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน จากการสัมภาษณ์และสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์พื้นถิ่น นักวิชาการ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานเป็นของตกแต่งบ้าน ประเภทโคมไฟฟ้า มีผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ วิธีการผลิตยังคงใช้แนวทางของภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังคงมีเอกลักษณ์ และผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม วัตถุดิบในชุมชน มีผลการประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก (Mean = 4.21)

ผลจากการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ

วิเคราะห์อัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนกับการสร้างมูลค่าเพิ่มของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรีนั้น ได้มีการสร้างแบรนด์หรือเครื่องหมายการค้าใหม่ ชื่อว่า “เสื่อจันทร์” หรือ chanthaboon mat นอกจากนี้ได้นำหลักธรรมในด้านสมาธิ และสัปปริยธรรม 7 ประการ มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน ในอาชีพการทอเสื่อกก ทั้งยังได้คิดค้นลวดลายเสื่อ “ลายเชิงกะได” ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มในการแปรรูปผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญทวรรณ วิงวอน, อัจฉราภรณ์ วรรณมะกอก และอัจฉรา เมฆสุวรรณ (Vingwan, Wannamakok and Meksuwan, 2017 : 102-119) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่ากิจการวิสาหกิจขนาดย่อม อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมและแนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าวิสาหกิจขนาดย่อม อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือวิจัยคือการสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การจัดการเวทีเสวนา การประชุมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและการวิเคราะห์เนื้อหาแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการและสมาชิกวิสาหกิจขนาดย่อมที่ให้ความร่วมมือ จำนวน 26 แห่ง จาก 46 แห่ง ภายใน 7 ตำบลของอำเภอหางฉัตร โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า คือ

ด้านเวลา สถานที่และเนื้อหา ด้วยการมีส่วนร่วม กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง บริบทดำเนินงานของ วิสาหกิจขนาดย่อมที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่มี ลักษณะการจัดตั้ง 3 รูปแบบ คือ 1) สมาชิกต่อยอด มาจากธุรกิจครอบครัวและมีประสบการณ์มาก่อน 2) จัดตั้งกิจการโดยนโยบายรัฐบาลให้มีการรวม กลุ่มเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และ 3) จัดตั้งกิจการขึ้นมาตามความต้องการของสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชน ส่วนการผลิตยังอยู่ในลักษณะเดิมๆ หรือผลิตตาม คำสั่งซื้อของลูกค้าและอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบ ดั้งเดิมด้วยการประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีที่เหมาะสม แต่ยังขาดการพัฒนาด้านองค์ความรู้แบบองค์ รวม แนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ พบว่า เน้นการ เรียนรู้จากธุรกิจอื่นที่ประสบความสำเร็จผ่าน การนำความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม รูปแบบการ ดำเนินชีวิตและพิธีกรรมต่างๆ ด้วยการออกแบบ รูปลักษณ์ใหม่ๆ บนผลิตภัณฑ์หรือตำนานและเรื่อง รวของผลิตภัณฑ์ เน้นการสร้างแตกต่างบน บรรจุภัณฑ์หรือตราสินค้าเพื่อสร้างอัตลักษณ์ เฉพาะ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ ชัยปิ่นชนะ, เอนก ชิตเกษร และนงคราญ ไชยเมือง (Chaipinchana, Chitkesorn and Chaimuang, 2010) ที่ได้ศึกษาเรื่อง โครงการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จากเส้นใยกล้วยสู่วิสาหกิจชุมชนจังหวัดจันทบุรี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจจังหวัดจันทบุรีมีความเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามกระบวนการถ่ายทอด เทคโนโลยีฯ จนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใยกล้วยย้อมสี

ธรรมชาติต้นแบบได้อย่างสวยงาม มีความเป็น เอกลักษณ์และมีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ ซึ่งความ สำเร็จของโครงการฯ เป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยการสร้างการยอมรับการถ่ายทอด เทคโนโลยีฯ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายโดยการพยายาม หาจุดร่วมกันระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมของกลุ่ม เป้าหมายกับเทคโนโลยี และองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ เข้าไปถ่ายทอด อีกทั้งปัจจัยการสร้างการยอมรับ การถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยการพยายามหาจุดร่วมกันระหว่างภูมิปัญญา ดั้งเดิมของกลุ่มเป้าหมายกับเทคโนโลยีและองค์ ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจเข้าไปถ่ายทอด อีกทั้งปัจจัยในการ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างคณะผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีกับกลุ่มเป้าหมายซึ่ง เป็นผู้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และปัจจัยด้าน การปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเหมาะสมกับ เงื่อนไข และข้อจำกัดด้านความแตกต่างใน ภูมิปัญญาของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งปัจจัยการได้ รับการประสานงานจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ และผลการศึกษาพบว่ากลุ่มวิสาหกิจจังหวัด จันทบุรีและผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม ใยกล้วยย้อมสีธรรมชาติ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื้อบ้านท่า แฉลบ ควรขอรับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ การลงทุนด้านเครื่องจักรที่ทันสมัย จากหน่วยงาน ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการ ผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น เกิดการสร้าง

รายได้ให้ชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

1.2 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ ควรปรับตัวทัศนคติในการบริหารจัดการงานให้เป็นเชิงพาณิชย์ควบคู่ไปกับการรักษาภูมิปัญญาเดิมเพื่อให้เกิดรายได้มากขึ้น โดยมีการนำเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัย เช่น เครื่องจักรมาใช้ในการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์

1.3 ควรทำ QR Code ที่ติดกับผลิตภัณฑ์หรือในช่องทางการเผยแพร่ต่างๆ เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลและประวัติความเป็นมาของการทำเสื่อกกและมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ แนวใหม่มารองรับตลาดเพื่อสู่ตลาดสากล โดยเน้นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นเพื่อขยายไปสู่ตลาดสากล เช่น ตลาดประเทญีปุ่น เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการทำการตลาดสู่ตลาดสากลโดยผ่านเทรดเดอร์

2.2 ควรรวมกลุ่มกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ จัดงานแสดงผลผลิตในชุมชน เพื่อให้เกิดกิจกรรม และวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามศูนย์จำหน่ายและศูนย์แสดงผลผลิตต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

2.3 ประชาสัมพันธ์และรู้จักนำกลยุทธ์มาปรับใช้ เพื่อให้คนรุ่นใหม่สนใจและยึดการทำเสื่อกกเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน โดยมีการเผยแพร่

แพร่และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น การสอนการทอเสื่อในเรือนจำประจำจังหวัดหรือตามโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ผู้ประกอบการ หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ รวมทั้งผู้ที่สนใจสามารถนำรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาไปปรับใช้ ปรับปรุงและประยุกต์ให้เข้ากับชุมชนของตน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน สร้างความมั่นคง เกิดรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการสร้างนวัตกรรมจากอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธเพื่อเพิ่มมูลค่ามากขึ้น ตามลำดับ คือ

1. การเรียนรู้ (Learning) มาจากแนวคิดและกระบวนการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี คือ ประวัติและความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ จังหวัดจันทบุรี แนวคิดด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ หลักธรรมที่ใช้สำหรับกระบวนการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชน ภูมิปัญญาและองค์ความรู้เดิม

2. นวัตกรรม (Innovative) การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้มาจากอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธ

3. กระบวนการพัฒนา (Sustainability) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในด้านต่างๆ ดังนี้ เช่น ความยั่งยืนด้านวิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ความยั่งยืน

ด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมความ
ยั่งยืนด้านคุณธรรมและหลักธรรม

4. การเปลี่ยนแปลง (Transformation)
ที่ทำให้ชุมชนเกิดรายได้สร้างความมั่นคงและยั่งยืน
มาจากนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนรูปแบบใหม่การ
สร้างแบรนด์ใหม่และจดสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้า
รวมทั้งจดสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์จาก
ลวดลายเสือที่เห็นชัดลักษณะของชุมชน

จากกระบวนการพัฒนา (Sustainability)
ก่อให้เกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงพุทธโดยใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื้อบ้าน
ท่าแฉลบจังหวัดจันทบุรี ที่เกิดจากการเรียนรู้จาก
ประวัติความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื้อ
บ้านท่าแฉลบ แนวคิดทฤษฎีต่างๆ โดยเฉพาะด้าน

นวัตกรรม โดยใช้ภูมิปัญญาจากองค์ความรู้เดิมและ
มีการนำหลักธรรมเช่น พุทธวิธีบริหารมาปรับใช้ใน
กระบวนการพัฒนาและการบริหารจัดการในการมี
ส่วนร่วมของชุมชนอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงเป็นนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิง
พุทธรูปแบบใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ โดยมีการค้นหา
อัตลักษณ์ของชุมชนในด้าน ต้นกก ลวดลายเสือ
และหลักธรรมในด้าน สัมมาอาชีวะ และสัปปุริส
ธรรม 7 ประการ มาช่วยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม
ทำให้ชุมชน มีรายได้มากขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ
ของตน มีความมั่งคั่งและเกิดความยั่งยืนด้าน
วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ความยั่งยืนในด้าน
สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ความยั่งยืนด้าน
คุณธรรมและหลักธรรม

References

- Bang Kacha Municipality Office. (2018). *4 year development plan*. Chanthaburi : Chanthaburi Province.
- Ban Tha Chalab community enterprise Chanthaburi Province. (2018). *report citronella mats*. Chanthaburi : Ban Tha Chalab community enterprise Chanthaburi Province.
- Chaipinchana, P., Chitkesorn, A. and Chaimuang, N. (2010). Technology Transfer Project for Product Development from Banana Fiber to Community Enterprise, Chanthaburi Province. *Research report*. Chiang Mai : Payap University.
- Phra Dharmakosajarn (Prayoon Dhammajitto). (2006). *Buddhist management method*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.
- Phra Suteerattanabundit. (2018). *List Model for Research and Social Development Office of the Health Promotion Foundation*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.

- Phongpis, S. (2018). *change the foundation, change the thinking base*, Siam Rath Online: *Community Enterprise, Invite Thinking*. <https://www.siamrath.co.th/n/35722> (Accessed 16 May 2018).
- Thongkaew, S., Sodpiban, P. and Saribut, U. (2015). A Study of local wisdom to product development the community promote tourism of Chachoengsao province. *Art and Architecture Journal Naresuan University*, 6(2), 133-147.
- Vingwan, B., Wannamakok, A. and Meksuwan, A. (2017). Approach in Creating Local Wisdom with Creative Product Innovation of Small Enterprises in Hang Chat District, Lampang Province. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, 9(1), 102-119.

